

Sygn. akt I ACz 2127/16

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościołek

Sędziowie: SSA Jerzy Bess (spr.)

SSA Barbara Baran

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Gminy Miejskiej K. – Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w K.

przeciwko T. K.

przy interwencji ubocznej po stronie powodowej K. M. i Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej w K.

o zapłatę

na skutek zażalenia Politechniki (...) – Instytutu (...) na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 kwietnia 2016 roku, sygn. akt I C 1308/09

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że przyznana nim kwotę zastąpić kwotą 22.692,65 zł (dwadzieścia dwa tysiące sześćset dziewięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt pięć groszy);
2. oddalić zażalenie w pozostałej części.

SSA Barbara Baran SSA Wojciech Kościołek SSA Jerzy Bess

Sygn. akt I ACz 2127/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie:

1. przyznał Politechnice (...) w W. – Instytutowi (...) wynagrodzenie w wysokości 15.470,36 zł za sporządzenie opinii w sprawie;
2. oddalił wniosek o przyznanie wynagrodzenia w pozostałym zakresie.

Z uzasadnienia przedmiotowego orzeczenia wynika, że Politechnika W. – Instytut (...) sporządziła opinię w sprawie z sierpnia 2015 r. Za wykonaną pracę przedstawiła fakturę VAT z dnia 17 września 2015 r. na kwotę 54.279,90 zł wraz z kartą pracy i dokumentami w zakresie naliczania kosztów dodatkowych. W karcie pracy (k. 2929) wskazane zostały dwie stawki godzinowe: wyższa – 180 zł i niższa 130 zł/100 zł oraz koszt za konsultację opinii 232 zł. Z karty pracy wynika, że na zapoznanie się z aktami poświęcone zostało 58,59 godz. (w tym według wyższej stawki - 31,26 godz.), na specyfikację tematyczną akt sądowych – 19,61 godz., na analizę dokumentacji geotechnicznej, budowlanej, dzienników budowy oraz akt procesowych – 109,38 godz. (w tym 62,50 godz. według stawki wyższej), na opracowanie opinii z

wnioskami – 31,24 godz. (15,62 godz. według stawki wyższej), a na konsultacje opinii - 3 godz. (stawka 232 zł za godz.). Do tego doliczone zostały materiały – normy niezbędne do pracy – 453,28 zł. Łącznie dało to (przy przyjęciu za 1 godz. stawki 180/130/100/232 zł) kwotę 34.476,58 zł. Do tego doliczone zostały koszty pośrednie: koszty wydziałowe – 20% - 6.895,30 zł, koszty ogólnouczelniane 8% - 2.758,13 z i podatek VAT – 10.149,90 zł. Łącznie dało to kwotę 54.279,90 zł. Z uzupełniającej karty pracy wynika, że w związku z sporządzeniem opinii 105,5 godzin pracy poświęciły osoby posiadające tytuł magistra, 99 godzin pracy poświęciły osoby posiadające tytuł doktora, 22,2 godzin pracy poświęciły osoby posiadające tytuł profesora.

Sąd Okręgowy wskazał, że podmioty takie jak instytucje naukowe lub specjalistyczne wynagrodzenie otrzymują wedle zasad ogólnych i stosować do nich należy przepisy o biegłych. Podał, że w myśl art. 89 u.k.s.c. biegłemu powołanemu przez sąd przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii (ust. 1), zaś wysokość wynagrodzenia biegłego za wykonaną pracę ustala się, uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków – na podstawie złożonego rachunku (ust. 2). Sąd Okręgowy wskazał dalej, iż wynagrodzenie biegłego oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami, a podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa (ust. 3). Wynagrodzenie biegłego będącego podatnikiem obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę tego podatku (ust. 4).

Sąd I instancji podkreślił, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagradzania biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym w § 2 i § 3 ust. 1 i 3 przewiduje, że w przypadku biegłych stawka wynosi w zależności od złożoności problemu od 1,28% do 1,81 % kwoty bazowej, w przypadku biegłych posiadających tytuł naukowy profesora stawka wynosi 3,93 % kwoty bazowej, a w przypadku biegłych posiadających tytuł doktora stawka wynosi 2,55% kwoty bazowej - zaś kwota bazowa dla osób zajmujących kierownicze stanowiska zgodnie z ustawą budżetową na rok 2015 wynosi 1.766,46 zł. Wskazał też, że zgodnie z § 7 ust. 2 w przypadku, gdy opinię sporządziła instytucja naukowa lub specjalistyczna, wynagrodzenie za wykonaną pracę, w zakresie czynności opisanych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, można określić według stawki albo taryfy zryczałtowanej wskazanej w tym załączniku.

Z ramienia Politechniki – jak podał Sąd Okręgowy - opinię wydawało sześć osób: mgr inż. J. B., dr inż. M. B., mgr G. B., dr inż. A. G., prof. dr hab. inż. Z. G. i prof. dr hab. inż. A. L.. W ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, że zastosowane przez Politechnikę stawki wynagrodzenia za godzinę pracy każdej z tych osób nie znajdują uzasadnienia w przepisach ww. rozporządzenia, a jednocześnie Politechnika, pomimo stosownego wezwania, nie przedłożyła żadnego dokumentu, z którego wynika wysokość zastosowanych stawek i podstawa ich naliczenia. W tej sytuacji dla ustalenia wynagrodzenia za godzinę pracy Sąd Okręgowy przyjął stawki wskazane w § 2 i 3 ust. 1 i 3 rozporządzenia. Wskazał, że suma godzin według stawki niższej wynosiła 105,5, co dało wynagrodzenie w kwocie 3.372,84 zł (105,5 x 31,97 zł); suma godzin według stawki wyższej wynosiła 99, co dało wynagrodzenie w kwocie 4.458,96 (99 x 45,04 zł); ilość godzin według stawki najwyższej wynosiła 22,2, co dało kwotę 1.541,13 zł (22,2 x 69,42 zł). Suma tych kwot daje 9.372,93 zł. Do tego należało – jak podał Sąd Okręgowy - doliczyć „materiały - normy niezbędne do pracy” w podanej przez Politechnikę kwocie 453,28 zł - dało to łącznie kwotę 9.826,20 zł. Nadto w ocenie Sądu I instancji należało do tego doliczyć - zgodnie z przedłożonym do akt załącznikiem nr (...). do zarządzenia nr (...) Rektora PW z dnia 28 marca 2014 r. - wskaźniki kosztów ogólnych i wydziałowych w Politechnice (...) - koszty działalności badawczej umownej w wysokości 8% kosztów ogólnych – w wysokości 786,09 zł i koszty na działalność statutową w wysokości 20% – w wysokości 1.965,24 zł. Łącznie zatem – zdaniem Sądu Okręgowego - koszty netto wynosiły 12.577,53 zł, co razem z podatkiem VAT daje 15.470,36 zł brutto.

Zdaniem Sądu I instancji brak było podstaw do przyjęcia wyższych niż w rozporządzeniu stawek godzinowych, a powołanie się ogólnie na stawki godzinowe przyjmowane w Instytucie (...) i brak odpowiedzi na wezwanie o wykazanie stosownym dokumentem podstaw naliczenia przyjętych stawek nie daje ku temu wystarczającej podstawy. Na koniec

Sąd Okręgowy wskazał, iż sporządzona w sprawie opinia odpowiada zakresowi wskazanemu w odezwie. Potrzebny do dokonania czynności łączny czas i nakład pracy Sąd uznał za racjonalny, co uzasadniało przyznanie wynagrodzenia za cały poświęcony czas (ale według stawek z rozporządzenia).

Przedmiotowe postanowienie zaskarżyła zażaleniem Politechnika W. - Instytut (...), w części, tj. w zakresie nieprzyznania jej kwoty 38.809,54 zł tytułem wynagrodzenia ponad przyznaną już kwotę, zarzucając mu błędną ocenę dowodów poprzez uznanie, że biegły nie wykazał z czego wynika zastosowanie stawek godzinowych przyjętych przez biegłego, w sytuacji, w której powołał się on na stosowny dokument wewnętrzny Politechniki (...), przedkładając uzupełnioną kartę pracy na wezwanie Sądu meriti.

W oparciu o tak ujęty zarzut Politechnika W. wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w części i przyznanie jej wynagrodzenia w kwocie 38.809,54 zł ponad przyznaną już kwotę 15.470,36 zł oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że powołany do sporządzenia opinii instytut przedłożył dokument stanowiący podstawę zastosowanych stawek godzinowych, wobec czego uczynił zadość wezwaniu do uzupełnienia karty pracy. Żaląca podała, że w sposób prawidłowy zastosowała stawki wewnętrzne obowiązujące w Politechnice (...), załączając do zażalenia decyzję nr (...) Rektora PW z dnia 5 maja 2008 roku w sprawie stawek wynagrodzenia za prace wykonane przez osoby fizyczne na podstawie umów cywilnoprawnych.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany T. K. wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Wedle art. 291 k.p.c. instytut naukowy lub naukowo-badawczy może żądać wynagrodzenia za wykonaną pracę i za stawiennictwo swoich przedstawicieli. W doktrynie powszechnie przyjmuje się, że do wynagrodzenia tego stosować należy odpowiednio przepisy art. 89–93 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wobec czego stawki wynagrodzenia dla instytutu ustalać należy zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 518, zob. np. A. Marciniak, w: A. Marciniak, K. Piasecki [red.], Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, uwagi do art. 291 k.p.c., Legalis/el., T. Demendecki w: A. Jakubecki [red.], Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, uwagi do art. 291 k.p.c., Lex/el., M. Sieńko, w: M. Manowska [red.] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, uwagi do art. 291 k.p.c., Lex/el). Odmienny pogląd w tej kwestii wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 października 2015 roku, sygn. akt III CZP 59/15 (Lex nr 1814308), w którym podał, iż w art. 89 ust. 5 u.k.s.c. ustawodawca zawarł delegację dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia stawek wynagrodzenia tylko dla biegłych, nie wspominając o wynagrodzeniu instytutów, z tego względu – w jego ocenie – kwestia wynagrodzeń należnych instytutom nie została w rozporządzeniu z dnia 24 kwietnia 2013 roku uregulowana, co oznacza, że brak jest obowiązujących urzędowo stawek takiego wynagrodzenia. Sąd Najwyższy podkreślił jednak przy tym, że uwzględniając ustalone w instytucie zasady dotyczące wynagrodzenia za wykonanie opinii, sąd nie może ograniczyć się do mechanicznej akceptacji złożonego w tym przedmiocie kosztorysu czy rachunku, a przyznając konkretną kwotę należnego instytutowi wynagrodzenia, powinien dokonywać kontroli tych dokumentów pod kątem ich zgodności z wymaganiami przewidzianymi w art. 89 ust. 2 u.k.s.c., tj. uwzględniać kwalifikacje osób oraz czas i nakład pracy potrzebne do wydania opinii. Opinia instytutu naukowego nie jest bowiem odrębnym środkiem dowodowym, lecz odmianą dowodu z opinii biegłego, co uzasadnia pogląd, że mają do niej odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące biegłych. Z tą uwagą zgadza się Sąd Apelacyjny. Punktem wyjścia dla określenia wysokości wynagrodzenia instytutu naukowego winny być, stosowane odpowiednio, stawki wynagrodzenia biegłych określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku, nie zaś – jak chciałaby żaląca – stawki przyjęte w aktach wewnętrznych przyjętych przez organy uczelni.

Nie oznacza to, że zażalenie w całości nie zasługuje na uwzględnienie. Wskazać bowiem trzeba, że potrzeba zasięgnięcia opinii placówki naukowej lub naukowo-badawczej zachodzi wyjątkowo, gdy podlegający ocenie sądu problem ze względu na jego złożoność wymagać będzie wyjaśnienia przez specjalistów o szczególnie wysokim stopniu przygotowania praktycznego i teoretycznego i gdy konieczne będzie wykorzystanie najnowszych wyników badań naukowych. Dowód ten jest dopuszczany wtedy, gdy istnieje potrzeba wyjaśnienia kwestii szczególnie skomplikowanych, wymagających specjalistycznej, bardzo zaawansowanej wiedzy i jej najnowocześniejszego dorobku. Wobec tego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, przy orzekaniu o wynagrodzeniu dla instytutu szczególnie uzasadnione jest sięgnięcie do przepisu § 4 wspomnianego wyżej rozporządzenia, zgodnie z którym w razie złożonego charakteru problemu będącego przedmiotem opinii, stawka może być podwyższona do 50%, jeżeli biegły ma dyplom ukończenia studiów wyższych lub dyplom mistrzowski oraz pełni funkcję biegłego sądowego nie krócej niż jedną kadencję lub funkcję rzeczoznawcy przez okres co najmniej pięciu lat. Wszyscy pracownicy, którzy wzięli udział w opracowaniu opinii, posiadają wyższe wykształcenie. Biorąc to pod uwagę, przede wszystkim zaś stopień skomplikowania problemu przedstawionego Politechnice (...) do zaopiniowania, Sąd Apelacyjny uznał, iż w przedmiotowej sprawie można skorzystać z tej normy i przyznać żalącej wynagrodzenie wyższe, obliczone na podstawie podwyższenia stawek za godzinę pracy przedstawicieli PW o 50%.

Sąd Okręgowy, posługując się stawkami maksymalnymi o „podstawowej” wysokości, określonymi w § 3 rozporządzenia, dokonał prawidłowych obliczeń, w związku z czym, by określić wysokość należnego żalącej wynagrodzenia, wystarczy wskazane przez Sąd Okręgowy wynagrodzenie godzinowe za pracę (9.372,93 zł) zwiększyć o 50%, co daje kwotę 14.059,40 zł. Politechnika, jak zasadnie uznał Sąd I instancji, ma nadto prawo do otrzymania zwrotu wydatków rozliczonych procentowo zgodnie ze wskaźnikami procentowymi liczonymi od kosztów ogólnych. W takim wypadku koszty działalności badawczej umownej wyniosą 1.124,75 zł (8% x 14.059,40 zł), zaś koszty na działalność statutową – 2.811,88 zł (20% x 14.059,40 zł). Do tego doliczyć należy kwotę wskazaną przez instytut w polu „materiały – normy niezbędne do pracy”, tj. 453,28 zł, co łącznie daje sumę 18.449,31 zł netto (14.059,40 zł + 1.124,75 zł + 2.811,88 zł + 453,28 zł). Zgodnie z art. 89 ust. 4 u.k.s.c. należne wynagrodzenie podwyższyć trzeba o stawkę podatku od towarów i usług (23%), co daje łącznie kwotę 22.692,65 zł brutto.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zmienił w odpowiednim zakresie zaskarżone postanowienie, na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 kpc, w pozostałym zaś zakresie oddalił zażalenie, na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. O wszelkich kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzyga sąd pierwszej instancji, stosownie do art. 108 § 1 k.p.c.

SSA Barbara Baran SSA Wojciech Kościółek SSA Jerzy Bess